

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора юридичних наук, професора Кондратенка Віталія Миколайовича
на дисертаційну роботу Костецького Сергія Сергійовича
на тему: «Адміністративно-правові засади реалізації принципу законності
судової влади»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право»**

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Тематика дисертації «Адміністративно-правові засади реалізації принципу законності судової влади» відповідає сучасним напрямам розвитку юридичної науки, пов'язаним із удосконаленням правових механізмів функціонування публічної влади, забезпеченням ефективного судового захисту та зміцненням правової стійкості держави. Дослідження виконано з урахуванням пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 квітня 2024 року № 476, у частині, що стосується розвитку правових засад функціонування держави, удосконалення механізмів судового захисту, забезпечення законності, правової стійкості та належного здійснення публічної влади в умовах євроінтеграційних трансформацій.

Наукова спрямованість роботи узгоджується з актуальними завданнями вдосконалення судової системи, розвитку адміністративного судочинства, підвищення ефективності контролю за діяльністю суб'єктів владних повноважень та забезпечення належного захисту прав, свобод і законних інтересів особи. Особливого значення в цьому контексті набувають питання удосконалення процесуальних гарантій, підвищення якості судових рішень, забезпечення їх виконання та приведення національних правових механізмів у відповідність до європейських стандартів.

Дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка за темою «Концептуально-методологічні засади правового регулювання процесу європейської інтеграції України» (державний реєстраційний номер 200116U006126), що підтверджує його відповідність

загальному науковому напрямку досліджень, які здійснюються у закладі вищої освіти.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, сформульовані в дисертації, ґрунтуються на всебічному опрацюванні положень Конституції України, законодавства у сфері адміністративного судочинства, адміністративної процедури та виконання судових рішень, практики Конституційного Суду України, Верховного Суду і Європейського суду з прав людини, а також європейських правових стандартів та доктринальних джерел. Належний рівень обґрунтованості результатів забезпечено послідовністю дослідницького задуму, внутрішньою узгодженістю структурних частин роботи та відповідністю сформульованих висновків поставленим завданням.

Методологічна основа дисертації характеризується комплексністю та відповідністю специфіці предмета дослідження. Методи аналізу, синтезу й узагальнення використано для з'ясування змісту принципу законності, його місця в системі принципів адміністративного судочинства та систематизації проблем його реалізації. Діалектичний і логічний методи дали змогу простежити взаємозв'язок законності з верховенством права, визначити причини й наслідки порушень у сфері адміністративного судочинства. Формально-юридичний метод забезпечив опрацювання нормативних приписів, що регулюють діяльність судової влади та адміністративну процедуру, а порівняльно-правовий став підґрунтям для дослідження моделей закріплення принципу законності в законодавстві європейських держав. Використання системного та системно-структурного методів сприяло розкриттю взаємозв'язку між адміністративною процедурою, адміністративним судочинством і судовим контролем, тоді як метод моделювання дав змогу сформулювати пропозиції щодо вдосконалення механізмів забезпечення законності.

Достовірність одержаних результатів підтверджується використанням широкого кола нормативних, наукових та емпіричних джерел, а також співвіднесенням теоретичних положень із судовою та правозастосовною практикою. Висновки щодо проблем реалізації принципу законності, меж

судового контролю, мотивованості судових рішень, адміністративної бездіяльності, попереднього судового захисту та виконання судових актів сформовано на основі комплексного аналізу відповідних правових явищ, а не окремих ізольованих випадків.

Структура дисертації забезпечує послідовний перехід від теоретико-методологічного осмислення законності до дослідження її практичної реалізації, визначення основних запобіжників порушень та обґрунтування напрямів подальшого вдосконалення адміністративно-процесуального законодавства. Висновки до окремих розділів органічно узагальнюють проведений аналіз, а підсумкові положення роботи відображають результати виконання поставлених завдань.

На особливу увагу заслуговує запропоноване автором бачення принципу законності як багаторівневої засади, що виявляється у правотворенні, організації судової влади, правозастосуванні, здійсненні судового контролю та забезпеченні виконання судових рішень. Такий підхід дає змогу розглядати законність не як формальну вимогу дотримання нормативних приписів, а як цілісний правовий орієнтир, спрямований на забезпечення належного функціонування судової влади та ефективного захисту прав особи.

Таким чином, наукові положення, висновки та рекомендації, викладені в дисертації, характеризуються належним рівнем аргументованості, достовірності та внутрішньої узгодженості, що підтверджує наукову цінність проведеного дослідження та можливість практичного використання одержаних результатів.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є комплексним дослідженням у галузі адміністративного права, у якому запропоновано авторське бачення теоретичних і практичних проблем реалізації принципу законності судової влади в Україні. Наукова новизна дисертаційного дослідження визначається насамперед тим, що проблема законності судової влади розглядається не як сукупність окремих вимог до діяльності суду, а як цілісне правове явище, реалізація якого залежить від якості нормативного регулювання, організації судового процесу, характеру судового контролю, дотримання процесуальних гарантій та фактичного виконання судових рішень.

Авторський підхід дає змогу по-новому оцінити місце законності у функціонуванні адміністративного судочинства, зосередивши увагу на її практичній здатності забезпечувати реальний захист особи у відносинах із публічною владою. У цьому контексті законність постає не як статична юридична вимога, а як динамічна система взаємопов'язаних правових умов, від узгодженості яких залежить ефективність усього механізму адміністративного правосуддя.

Важливим науковим здобутком є переосмислення законності крізь призму її функціонування на різних етапах взаємодії особи, суб'єкта владних повноважень і суду. Це дало змогу простежити, як недоліки адміністративної процедури можуть трансформуватися у судовий спір, а вади судового розгляду або невиконання остаточного рішення можуть нівелювати саму сутність судового захисту.

Оригінальність дослідження виявляється також у поєднанні теоретичного, правозастосовного та порівняльно-правового вимірів. Законність аналізується одночасно як правова цінність, нормативна вимога, критерій оцінювання діяльності публічної влади, основа судового контролю та орієнтир подальшого розвитку адміністративно-процесуального законодавства.

Науково значущим є також акцент на необхідності переходу від фрагментарного реагування на окремі прояви порушення законності до формування узгодженої системи їх попередження, припинення та усунення наслідків. Такий підхід створює підґрунтя для подальшого вдосконалення адміністративного судочинства з позицій реальності судового захисту, послідовності правозастосування та відповідальності публічної влади перед особою.

Таким чином, наукова новизна роботи полягає у сформованому автором цілісному баченні принципу законності як багатовимірної та функціонально пов'язаної із судовим захистом засади, що охоплює взаємодію правотворення, адміністративної процедури, судового контролю та виконання судових рішень. Саме така постановка проблеми поглиблює наукове розуміння законності у

сфері судової влади та розширює можливості її подальшого дослідження в адміністративно-правовій науці.

Відсутність порушень академічної доброчесності. У ході аналізу тексту дисертаційної роботи Костецького Сергія Сергійовича не виявлено порушень принципів академічної доброчесності. Дисертант коректно користується джерельною базою, при цьому всі запозичені положення з наукових і нормативних джерел супроводжуються належними посиланнями. Виклад матеріалу виконано академічною українською мовою з дотриманням норм наукової етики, а текст не містить ознак плагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів. Стилїстика роботи є авторською, аргументація послїдовною, а оформлення джерел здійснено відповідно до вимог, встановлених нормативними документами Міністерства освіти і науки України.

Оцінка змісту та оформлення дисертації. Дисертаційна робота Костецького Сергія Сергійовича є цілісним, самостійно виконаним науковим дослідженням, що загалом відповідає встановленим формальним і змістовим вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Аналіз змісту роботи засвідчує належне опанування автором досліджуваної проблематики, розуміння особливостей реалізації принципу законності у сфері судової влади та здатність здійснювати комплексний адміністративно-правовий аналіз відповідних теоретичних і практичних проблем.

Структура дисертації є логічно побудованою та відповідає поставленим меті й визначеним завданням. У першому розділі розкрито теоретико-правові та методологічні засади законності, охарактеризовано систему принципів адміністративного судочинства та визначено місце принципу законності у цій системі. Другий розділ присвячено безпосередньо проблемам практичної реалізації законності, основним запобіжникам її порушень та напрямам удосконалення відповідного механізму. У третьому розділі досліджено європейські підходи до закріплення принципу законності та обґрунтовано його значення для подальшого розвитку адміністративно-процесуального законодавства України. Така послїдовність забезпечує перехід від теоретичного

осмислення досліджуваного явища до його практичного аналізу та формування авторських рекомендацій.

У дисертації чітко визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження. Використаний понятійно-категоріальний апарат загалом є послідовним, а основні правові категорії розкрито через аналіз доктринальних підходів, положень чинного законодавства, судової практики та європейських правових стандартів. Це свідчить про належний рівень методологічної підготовки автора та системність обраного дослідницького підходу.

Сформульовані у роботі висновки логічно випливають із проведеного аналізу та відповідають змісту поставлених завдань. Практичні рекомендації спрямовані на вдосконалення адміністративного судочинства, посилення гарантій законності, підвищення якості судового контролю, удосконалення реагування на адміністративну бездіяльність, розвиток попереднього судового захисту та подальше оновлення адміністративно-процесуального законодавства.

За структурою, змістом і способом викладення дисертаційна робота відповідає вимогам, установленим Міністерством освіти і науки України. Текст викладено державною мовою з дотриманням академічного стилю, забезпечено змістову узгодженість між розділами, підрозділами, поставленими завданнями та підсумковими висновками.

Джерельна база дослідження є достатньою та репрезентативною. Вона охоплює нормативно-правові акти України, рішення Конституційного Суду України, Верховного Суду, практику Європейського суду з прав людини, акти Ради Європи та Європейського Союзу, наукові монографії, фахові публікації та інші доктринальні джерела. Їх використання дало змогу забезпечити належний рівень аргументованості сформульованих положень та комплексність дослідження.

Таким чином, за сукупністю змістових і формальних характеристик дисертаційна робота Костецького С. С. демонструє належний рівень наукової зрілості, внутрішню логіку та завершеність і загалом відповідає чинним вимогам до кваліфікаційних наукових праць на здобуття ступеня доктора філософії.

Дискусійні положення дисертації та зауваження. Попри загальну завершеність і високий рівень наукової аргументації, деякі положення дисертації викликають потребу в уточненні або можуть бути предметом подальшої наукової дискусії:

1. Додаткового наукового опрацювання потребують окремі аспекти практичної реалізації сформульованих у дисертації положень, зокрема щодо запровадження чітких стандартів судового контролю за дискреційними повноваженнями суб'єктів владних повноважень, удосконалення механізмів виконання судових рішень в адміністративних справах, а також забезпечення рівноцінності процесуальних гарантій у паперовій та електронній формах адміністративного провадження. Більш детальне визначення критеріїв, процедур і правових інструментів реалізації зазначених положень сприяло б посиленню їх прикладного значення та створило б додаткові передумови для практичного використання результатів дослідження.

2. Окремої уваги потребує подальше вивчення впливу цифровізації на реалізацію принципу законності в адміністративному судочинстві. Розвиток електронного суду, електронного документообігу, дистанційної участі в судових засіданнях та цифрових адміністративних сервісів створює нові можливості для підвищення доступності й оперативності правосуддя. Разом із тим цифрова трансформація породжує низку правових ризиків, пов'язаних із можливим обмеженням доступу окремих категорій осіб до суду, нерівністю у використанні цифрових інструментів, захистом персональних даних, належною ідентифікацією учасників процесу та збереженням повноцінних гарантій прозорості й мотивованості судового розгляду. У зв'язку із цим доцільним видається більш глибоке обґрунтування правових засобів, здатних забезпечити, щоб цифрова форма здійснення адміністративного судочинства не призводила до звуження обсягу процесуальних прав особи.

3. Окремої уваги потребує співвідношення вимог законності та незалежності судової влади. Посилення механізмів контролю за дотриманням законності є необхідною умовою належного здійснення правосуддя, проте такі механізми не повинні створювати передумов для зовнішнього впливу на суддів

або втручання у процес ухвалення ними рішень. У зв'язку із цим доцільним було б більш чітко визначити межі допустимого контролю за реалізацією принципу законності у сфері судової влади та правові гарантії, які забезпечують одночасне дотримання законності, незалежності суду й недопустимості втручання у здійснення правосуддя.

4. Звертає на себе увагу те, що в дисертації недостатньо конкретизовано підходи до оцінювання результативності запропонованого механізму забезпечення законності в адміністративному судочинстві. Зокрема, потребує уточнення, за якими юридично значущими показниками можна визначати реальний вплив окремих заходів на зменшення кількості повторних порушень з боку суб'єктів владних повноважень, підвищення ефективності судового захисту та забезпечення фактичного виконання судових рішень. Визначення таких критеріїв посилило б прикладну спрямованість запропонованого механізму та дало б змогу оцінювати його практичну результативність.

Зазначені зауваження мають дискусійний і науково-прикладний характер, не знижують загальної позитивної оцінки дисертації та можуть бути розглянуті як орієнтири для подальшого розвитку досліджуваної проблематики.

Висновок. Дисертаційна робота Костецького Сергія Сергійовича на тему «Адміністративно-правові засади реалізації принципу законності судової влади», подана на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є самостійним, цілісним і завершеним науковим дослідженням, яке відзначається високим рівнем науково-теоретичної обґрунтованості, логічною структурованістю та практичною спрямованістю.

У дисертації отримано нові теоретично обґрунтовані та практично значущі результати, що дозволяють комплексно вирішити важливе наукове завдання - розкрити та систематизувати адміністративно-правові засади реалізації принципу законності судової влади з урахуванням сучасних тенденцій розвитку адміністративного судочинства.

Зміст роботи свідчить про належний рівень наукової зрілості здобувача, глибоке розуміння предмета дослідження та здатність здійснювати всебічний адміністративно-правовий аналіз. Сформульовані у дисертації висновки та

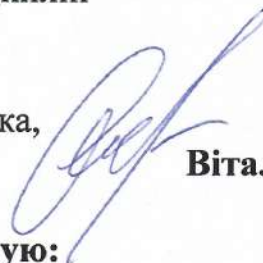
пропозиції є логічно виведеними з проведеного дослідження, науково аргументованими та такими, що можуть бути використані у правотворчій і правозастосовній діяльності, а також у подальших наукових розвідках.

Дисертаційна робота за своїм змістом і оформленням повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а також Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

З урахуванням актуальності обраної теми, наукової новизни отриманих результатів, належного рівня теоретичного та практичного обґрунтування положень і висновків, а також загальної якості виконаного дослідження, Костецький Сергій Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

професор кафедри загальноправових дисциплін
та державного управління
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка,
доктор юридичних наук, професор

Віталій КОНДРАТЕНКО

Підпис Віталія КОНДРАТЕНКА засвідчую:

Проректор з науково-педагогічної роботи
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка,
кандидат педагогічних наук, доцент

Олена НІКІТІНА